นิพนธ์ต้นฉบับ

การเสริมสร้างพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สุขสถาพร จันทมาศ*, ราณี วงศ์คงเดช*, นิรันดร์ อินทรัตน์*

*คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมและความตั้งใจในการป้องกันโรคเอดส์ หลังได้รับโปรแกรมป้องกันโรคเอดส์ ในนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีอาสาสมัครงานวิจัยเข้าร่วมทั้งหมด 84 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มละ 42 คน วัดผลก่อนและหลังการทดลอง โดยกลุ่มทดลองได้รับการอบรมเข้าค่ายตามโปรแกรมการเรียนรู้จำนวน 2 วัน และมีการประเมินผลก่อนและหลังได้รับโปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะบุคคล พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา แสดงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานในการเปรียบเทียบผลของโปรแกรมด้วยสถิติ paired samples t-test และ Independent t-test

ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกัน ทัศนคติในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์เชิงบวก และความตั้งใจในการมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์สูงขึ้นกว่าก่อนทดลอง (4.86, 1.05 และ 0.19 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ (4.19, 1.07 และ 0.19 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001)

สรุป โปรแกรมการเรียนรู้เพื่อป้องกันโรคเอดส์ มีประสิทธิผล สามารถเพิ่มความรู้ ทัศนคติและความตั้งใจในการป้องกันโรคเอดส์ได้ จึงควรมีการขยายผลการศึกษาในพื้นที่อื่นหรือนักศึกษากลุ่มอื่น และประเมินผลในระยะ 3 เดือน 6 เดือน เพื่อดูความคงทนของพฤติกรรมเชิงบวกในการป้องกันโรคเอดส์

คำสำคัญ: โปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพ, พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Article info:
Received: Sep 17, 2018
Revised: Nov 20, 2018
Accepted: Dec 11, 2018

Original article

Behavioral intervention for HIV/AIDS prevention program among students in Khammouane Technical- Vocational College, Lao People's Democratic Republic

Souksathaphone Chanthamath*, Ranee Wongkongdech*, Nirun Intarat*
*Faculty of Medicine, Mahasarakham University

Abstract

This study aimed to test the effect of behavioral intervention for HIV/AIDS Prevention among students in Khammouane Technical- Vocational College, Lao People's Democratic Republic. Quasi-experimental study was performed in this study. Eighty-four participants were included, and we divided a participant into 2 groups 42 students into experimental group, and others into comparison group. The intervention group comprised the education activities for 2 days. The activities were education program. For the comparison group, a participant were received 8 activities. At the baseline and the enlinde, we measure the knowledge, attitude, and HIV prevention behavior. Data were analyzed and reported by using frequency (percentage) for categorical data, means (standard deviations) for continuous data. We compared the knowledge, attitude, and HIV prevention behavior scores by using paired samples t-test (within group) and Independent t-test (between group).

The results show that after the invention the experimental group showed significantly higher level of knowledge positive attitude and intention of AIDS prevention were higher than before (4.86, 1.05, 0.19 respectively) the intervention and higher than the comparison group (4.19, 1.07, 0.19 respectively) with statistical significance (p-value<0.001)

Conclusion: the experimental group received prevention of AIDS program perform high average before acquire program and increase than comparison group with statistical significance (p-value<0.001). thus its should be develop education program of prevention AIDS in another students for effectiveness and evaluation among 3-6 months to follow up durable behavior protecting of HIV/AIDS.

Keywords: Prevention of AIDS program, behavioral prevention of HIV/AIDS, Laos PDR.

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University Ubon Ratchathani Rajabhat University

บทนำ

โรคเอดส์เกิดจากการติดเชื้อไวรัสเอชไอวี (Human Immunodeficiency Virus : HIV) ส่งผลทำให้ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายชนิด T-cell บกพร่อง เมื่อไวรัสมีจำนวนมาก ทำให้ร่างกายอ่อนแอ เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและเกิดภาวะแทรกซ้อนด้วยโรคติดต่อชนิดต่างๆ จนมีอาการรุนแรงและเสียชีวิตได้ (WHO Fact sheet, 2017) อีกทั้งยังไม่สามารถทำการรักษาให้หายขาดหรือป้องกันได้ด้วยวัคซีน จึงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของทุกประเทศทั่วโลก ที่ต้องมีการจัดการโดยเฉพาะการป้องกันการติดเชื้อที่มีประสิทธิผล

สถานการณ์การระบาดของโรคเอดส์ขององค์การอนามัยโลก ประมาณการว่าเมื่อสิ้นสุดปี ค.ศ. 2016 จะพบผู้ติดเชื้อประมาณ 36.7 ล้านคน โดยเป็นผู้ติดเชื้อรายใหม่ประมาณ 1.8 ล้านคน ซึ่งร้อยละ 54 เป็นผู้ใหญ่ ร้อยละ 43 เป็นเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี กำลังได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสตลอดชีวิต (Antiretroviral therapy : ART) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อดูแนวโน้มของผู้ติดเชื้อรายใหม่ในระหว่างปี ค.ศ. 2000–2016 พบว่าลดลงร้อยละ 39 ซึ่งเป็นประสิทธิผลจากโปรแกรมการรักษาด้วยยาต้านไวรัส (WHO Fact sheet, 2017) และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคอาเซียน มีชายแดนติดกับหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย มีประชากรประมาณ 6.8 ล้านคน ร้อยละ 60 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และร้อยละ 30 เป็นวัยรุ่นอายุระว่าง 10-24 ปี (LAO narrative report, 2016) โรคเอดส์ใน สปป.ลาว พบครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1990 ในกลุ่มแรงงานย้ายถิ่น และตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 จนถึงปัจจุบันพบว่าได้มีการระบาดในกลุ่มประชากรทั่วไปจากเพศสัมพันธุ์ในกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศ กลุ่มชายรักชาย กลุ่มติดยาเสพติดเกือบร้อยละ 60 เป็นเพศชายอายุระหว่าง 20-39 ปี (Sheridan et al., 2007) การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันเป็นสาเหตุหลักของการติดเชื้อเอชไอวีถึง 88% ในปี ค.ศ. 2015 มีผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์จำนวน 8,168 คน ผู้หญิง 3,807 คน (47%) และผู้ชาย 4,361 (53%) พบว่า 408 คนเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และ 7,760 คนมีอายุ 15 ปีขึ้นไป ผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 84 ส่วนใหญ่เป็นแขวงที่มีชายแดนติดกับแม่น้ำโขง ได้แก่ นครหลวงเวียงจันทน์ (40%) แขวงสะหวันนะเขต (21%) แขวงจำปาสัก (13%) แขวงหลวงพระบาง (5%) และแขวงคำม่วน (4%) (UNAIDS, 2016) เช่นเดียวกับจากรายงานของศูนย์ต้านเอดส์และพยาธิติดเชื้อทางเพศสัมพันธุ์ (ปี ค.ศ. 2015) คาดประมาณว่า แต่ละปีจะพบผู้ติดเชื้อรายใหม่ประมาณ 1,000 คน แต่มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จากปี ค.ศ. 1990-2020 เมื่อดูจำนวนผู้ป่วยสะสมพบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ โดยในปี ค.ศ. 2015 พบว่ามีผู้ป่วยเอดส์สะสม 13,000-14,000 คน ซึ่งได้รับยา ART เพียง 7,000 คน และคาดประมาณความชุกในปี ค.ศ. 2016 พบในกลุ่มเสี่ยง กลุ่มหญิงขายบริการทางเพศมีประมาณ 15,340 คน กลุ่มชายรักชายมีประมาณ 58,320 คน กลุ่มใช้ยาเสพติดชนิดฉีดมีประมาณ 1,317 คน (UNAIDS, 2016) และแขวงคำม่วน เป็นจังหวัดที่มีชายแดน ติดกับจังหวัดนครพนม พบว่าปี ค.ศ. 2016 มีจำนวน 271 คน โดยร้อยละ 92 อยู่ในกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป เกือบครึ่งเป็นผู้ป่วยรายใหม่และร้อยละ 90 เข้าถึงยา ART แต่จากการรายงานจำนวนผู้ป่วยล่าสุดตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2017 มีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 14 และผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 22 (ศูนย์ต้านเอดส์แขวงคำม่วน, 2016) ซึ่งจากรายงานการสำรวจดัชนีหมายของสังคมลาว พบว่าวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี ชาย ร้อยละ 21 และหญิงร้อยละ 27 มีเพศสัมพันธ์ในช่วง 12 เดือนก่อนการสำรวจ และเพิ่มขึ้นร้อยละ 70 ในกลุ่มอายุ 20-24 ปี (Final Laos_AYSA Report, 2014) และมีการประเมินหลักสูตรทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมตอนปลายพบว่า ร้อยละ 90 เคยดื่มแอลกอฮอล์ เป็นนักเรียนชาย ร้อยละ 53 และหญิงร้อยละ 16 และเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุ 13 ปีขึ้นไป ในการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าพฤติกรรมเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับการดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกันอีกด้วย ซึ่งวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพ แขวงคำม่วน เป็นสถาบันที่จัดการเรียนการสอนด้านอาชีพกว่า 21 สาขา ทั้งหลักสูตรปกติและพิเศษภาคค่ำ เป็นนักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลางถึงตอนปลายเกือบ 3,000 คน และตั้งอยู่ในเขตเมืองที่มีแหล่งบันเทิง ร้านคาราโอเกะ และบางส่วนอาศัยในหอพักกับเพื่อน และไม่เคยมีการศึกษาพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์มาก่อน ดังนั้น จึงได้ทำการศึกษาผลของการเสริมสร้างพฤติกรรมป้องกันเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพแขวงคำม่วน โดยการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเอดส์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในนักเรียนนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพ แขวงคำม่วนก่อนทดลองและหลังทดลอง ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพ แขวงคำม่วนก่อนทดลองและหลังทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพ แขวงคำม่วนแห่งที่ 1 ทั้ง 3 หลักสูตร จาก 21 สาขา ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,734 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มทดลองจำนวน 42 คน และกลุ่มเปรียบเทียบจากวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพ แขวงคำม่วนแห่งที่ 2 จำนวน 42 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกตัวอย่างดังนี้

1. สมัครใจเข้าร่วมการศึกษาวิจัย

2. ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกว่า 18 ปี ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครอง

3. อยู่ในสาขาวิชาที่ใกล้เคียงกัน

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยการอบรมเข้าค่าย 2 วัน ระหว่าง 10-11 มิถุนายน ปี พ.ศ. 2561

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi–Experimental Research) แบบสองกลุ่ม วัดก่อนและหลังทดลอง (Pretest-Posttest) สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) จำนวน 1 ห้องที่มีจำนวนนักศึกษาไม่น้อยกว่าจำนวนที่คำนวณขนาดตัวอย่าง และพื้นที่ศึกษาทั้งสองแห่งห่างกัน 22 กิโลเมตร กลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพแขวงคำม่วนแห่งที่ 1 ซึ่งมี 19 สาขา สุ่มได้สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจและกลุ่มเปรียบเทียบเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิควิชาชีพแขวงคำม่วนแห่งที่ 2 ซึ่งมี 2 สาขาคือ ปลูกฝังและเลี้ยงสัตว์ กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์จำนวน 42 คน และกลุ่มเปรียบเทียบคือ ไม่ได้รับโปรแกรมใดๆ ทั้งสิ้น จำนวน 42 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. แบบรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ทัศนคติและความตั้งใจในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์

2. ชุดโปรแกรมสร้างเสริมพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ประกอบด้วยกิจกรรม

วันที่ 1 กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ การรับรู้สถานการณ์ ความสำคัญของโรค การติดต่อ การประเมินตนเองในการมีพฤติกรรมเสี่ยงและมีมุมมองที่ดีต่อโรคและการป้องกันโรค โดยการบรรยาย ใช้ภาพ สไลด์ วีดีโอประกอบ

วันที่ 2 การสร้างทักษะ การสื่อสารเพื่อปฏิเสธเมื่อมีสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย การเพิ่มพลังอำนาจแห่งตน เพื่อสร้างเสริมความตั้งใจในการป้องกันโรคเอดส์โดยการบรรยาย การสาธิตการใช้ถุงยางอนามัย การสร้างกำลังใจ และสรุปยอดความคิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ ใช้สถิติเชิงพรรณนาแสดงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ และสถิติเชิงอนุมานในการเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมโดยใช้สถิติ paired samples t-test และ Independent t-test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 84คน กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 ทั้งสองกลุ่มมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 66.67, 59.52) ได้รับค่าใช้จ่ายจากครอบครัวมากกว่า 400,000กีบต่อเดือน (ประมาณ 1,500 บาท) อาศัยอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 40.48, 33.33) ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยดื่มแบบไม่เมา/จิบเล็กน้อย (ร้อยละ 56.42, 58.82) ใช้เวลาว่างดูโทรทัศน์/ดูหนัง (ร้อยละ 78.57, 42.86) และส่วนใหญ่ ได้รับข้อมูลข่าวสารโรคเอดส์และการป้องกัน

ทางอินเตอร์เน็ต (ร้อยละ 80.95, 73.71) และแหล่งข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์และพยาบาล (ร้อยละ 97.62, 69.05) ส่วนข้อมูลที่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ได้แก่ อายุ สาขาที่กำลังศึกษา (สาขาเทคโนโลยีและสารสนเทศ สาขา ปลูกฝัง) ค่าใช้จ่าย (ค่าอาหาร และค่าเล่าเรียน) ดังตารางที่ 1

2. การศึกษาผลการใช้โปรแกรมสร้างเสริมการเรียนรู้การป้องกันโรคเอดส์

2.1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ทั้งด้านความรู้ ทัศนคติและความตั้งใจในการป้องกันโรคก่อนและหลังทดลอง ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบเกี่ยวกับโรคเอดส์และการป้องกันหลังการได้รับโปรแกรม พบว่า หลังทดลอง คะแนนเฉลี่ยกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) ดังตารางที่ 2

2.2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ทั้งด้านความรู้ ทัศนคติและความตั้งใจในการป้องกันโรคก่อนและหลังทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบเกี่ยวกับโรคเอดส์และการป้องกันหลังการได้รับโปรแกรม พบว่า หลังทดลอง คะแนนเฉลี่ยกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) ดังตารางที่ 3

การอภิปรายผล

จากผลการทดลองซึ่งแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอช ไอ วี โดยการเข้าค่ายกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษากลุ่มทดลอง ประกอบด้วยกิจกรรมที่ 1 นำเสนอสถานการณ์โรคเอดส์ในระดับโลก ประเทศและแขวง นโยบายสำคัญ กลุ่มเสี่ยง แหล่งเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง และกิจกรรมที่ 2 บรรยายเรื่อง สาระน่ารู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ซึ่งกิจกรรมเน้นบรรยายสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมแพง พันทะวง (2553) ศึกษาวิจัยกึ่งทดลองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ นครเวียงจันทร์ ประเทศสาธารณรัฐธิปไตยประชาชนลาวโดยใช้โปรแกรมสุขศึกษาโดยการบรรยายประกอบด้วย power point ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ เกี่ยวกับการติดต่อ การป้องกัน พร้อมแจกแผ่นซีดี มีการกระตุ้นเตือนและให้คำปรึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากกว่าก่อนทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับงานวิจัยที่กิจกรรมมีความแตกต่างการวิจัยครั้งนี้คือการศึกษาของ มะยุรี อิทธิกุล และพรรณี บัญชรหัตถกิจ (2558) ศึกษาแบบกึ่งทดลองในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดชัยภูมิ โดยการใช้โปรแกรมการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและความสามารถตนเองเพื่อป้องกันโรคเอดส์ ระยะเวลาดำเนินการ 12 สัปดาห์ เก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลองโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลองกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์การประเมินความคิดเห็น ความรู้สึก มุมมองของโรคและการป้องกันหลังการได้รับโปรแกรมพบว่า คะแนนเฉลี่ยกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นก่อนได้รับโปรแกรมและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หลังจากได้รับโปรแกรมดำเนินกิจกรรมที่ 3 เรื่อง “การปรับทัศนคติ มุมมองต่อโรค ผู้ติดเชื้อและการป้องกัน” โดยใช้วีดีโอ สไลด์ประกอบการบรรยาย กิจกรรมที่ 4 เรื่อง “การวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี เอดส์” โดยการใช้กิจกรรมกลุ่มระดมสมอง จากการกำหนดสถานการณ์สมมติ วีดีโอ ซึ่งกิจกรรมมีความแตกต่างกับงานวิจัย Jahanfar et al., (2009) ศึกษาในนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยใช้โปรแกรมแบบ peer-adult-led ก่อนและหลังวัดผลหลัก คือระดับความรู้ทัศนคติและพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มควบคุมมีความรู้สูงขึ้น มีทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน ถึงอย่างไรก็ตามโปรแกรมก็ประสบความสำเร็จในการเพิ่มความรู้และการปรับทัศนคติต่อการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี/โรคเอดส์ และยังมีงานวิจัยที่มีความแตกต่างของจุไรรัตน์ ชาญพิชิต (2558) ในการใช้โปรแกรมความเชื่อด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในสังกัดการศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ผลวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์และการป้องกันของเด็กวัยรุ่นชายกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์หลังได้รับโปรแกรมพบว่า คะแนนเฉลี่ยกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นหลังได้รับโปรแกรมและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.001) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมที่ 5 บรรยาย เรื่อง “โรคเอดส์ป้องกันได้”เพื่อสร้างเสริมทักษะการป้องกันโรคเช่น วิธีการใช้ถุงยางอนามัยที่ถูกต้อง การสาธิตและฝึกการใช้ถุงยางอนามัย และสรุปยอดความคิด กิจกรรมที่ 6 เรื่อง “คิดก่อนพลาด” บรรยายความตระหนักรู้การมีพฤติกรรมเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ ความสามารถด้านการคิด ทักษะการสื่อสารเพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิรินธน์ ประทีปแก้ว และคณะ (2558) ศึกษาแบบกึ่งทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง มีความตั้งใจในการมีพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของกมแพง พันทะวง (2553) ศึกษาวิจัยกึ่งทดลองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่นครเวียงจันทร์ ประเทศสาธารณรัฐธิปไตยประชาชนลาวโดยใช้โปรแกรมสุขศึกษาโดยการบรรยายประกอบด้วย power point ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ เกี่ยวกับการติดต่อ การป้องกัน พร้อมแจกแผ่นซีดี มีการกระตุ้นเตือนและให้คำปรึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการปฏิบัติตนเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์มากกว่าก่อนทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุขสมร ทองมีชัย (2556) ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมเพื่อป้องกันโรคเอดส์ ในมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในนครเวียงจันทร์ ประยุกต์ใช้การเสริมทักษะชีวิต การกระทำด้วยเหตุผลประกอบด้วย กิจกรรม การบรรยาย เล่นเกม ระดมสมอง แสดงบทบาทสมมติ สาธิตและฝึกปฏิบัติ และอภิปรายกลุ่ม ผลวิจัยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความตั้งใจที่จะกระทำในการป้องกันโรคเอดส์สูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญสถิติ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ส่งผลต่อความรู้ ทัศนคติและความตั้งใจในการมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์เพิ่มขึ้น จึงควรนำมาปรับใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ขยายผลในวิทยาลัยอื่นๆ ต่อไป

2. ควรสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับนักศึกษา เช่น สื่อออนไลน์ที่ทันสมัย เว็บไซต์ที่นักศึกษาสามารถสืบค้นได้เอง

3. ควรมีการประเมินผลหลังการทดลองในระยะ 3 หรือ 6 เดือนเพื่อดูแนวโน้มของการคงอยู่ของพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ด้วยความความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.ราณี วงศ์คงเดช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในทุกขั้นตอน ทั้งทางด้านวิชาการและได้ช่วยให้กำลังใจ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยที่ให้โอกาสทำวิจัยที่เป็นประโยชน์ อาจารย์ ที่ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งคณะกรรมการสอบโครงร่างและสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ที่ให้ข้อชี้แนะที่มีคุณค่า และมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่สนับสนุนทุนการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กมแพง พันทะวง. (2553). **ผลโปรแกรมสุขศึกษาโดยการประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และกระบวนการกลุ่มเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่นครหลวงเวียงจันทร์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จุไรรัตน์ ชาญพิชิต. (2558). **ผลของโปรแกรมความเชื่อด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในสังกัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นิวินธน์ ประทีปแก้ว, มณีรัตน์ ธีระวิวัฒน์, นิรัตน์ อิมามี. (2558). **โปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อ เอช ไอ วี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี**. รายงานการประชุม: วันที่ 14–16 พฤษภาคม 2558 ณ โรงแรมจอมเทียน ปาล์มบีช โฮเต็ล แอนด์รีสอร์ท เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี.

มะยุรี อิทธิกุล, พรรณี บัญชรหัตถกิจ. (2558). การประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและความสามารถตนเอง เพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดชัยภูมิ. **วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ**, 8(2), 25-32.

ศูนย์กลางชาวหนุ่ม ประชาชนปฏิวัติลาว. (2014). **การวิจัยสถานการณ์วัยรุ่นและเยาวชน ใน สปป ลาว ปี พ.ศ. 2014 (Final Laos_AYSA Report 2014)**. ศูนย์กลางชาวหนุ่ม ประชาชน ปฏิวัติลาว.

ศูนย์ต้านเอดส์แขวงคำม่วน โรงพยาบาลแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. (2017). **รายงานการรักษาการติดเชื้อเอชไอวีผู้ที่ลงทะเบียน ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2013–สิงหาคม**.

สุขสมร ทองมีชัย. (2556). **ประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 โรงเรียนแห่งหนึ่งใน นครเวียงจันทร์ ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

WHO. (2017). **10 facts on HIV/AIDS.** [online]. from: www.who.int/features/factfiles/hiv/en/ [Available 29 November 2017]

UNAIDS. (2016). **LAO PDR COUNTRY PROGRESS REPORT Global AIDS** Response Progress Country Report.

Sheridan, S., Phimphachanh, C., Chanlivong, N., Manivong, S., Khamsyvolsvong, S., Lattanavong, P., Sisouk, T., Toledo, C., Scherzer, M., Toole, M., Griensven, F.V. HIV prevalence and risk behaviour among men who have sex with men in Vientiane Capital, Lao People's Democratic Republic, 2007. **AIDS**, 23(3), 409–414.

Jahanfar, S., Lye, M.S., Rampal, L., (2009). A randomized controlled trial of peer-adult-led intervention on improvement of knowledge, attitudes and behaviour of university students regarding HIV/AIDS in Malaysia. (Department of Public Health, Royal College of Medicine Perak, University Kuala Lumpur. **Singapore Med J**, 50(2), 173-180.

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

ลักษณะ	กลุ่มทดลอง (n=42)		กลุ่มเปรียบเทียบ (n=42)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	14	33.33	17	40.48
หญิง	28	66.67	25	59.52
อายุ	19.40	(0.99)	20.55	(1.29)
กำลังศึกษาอยู่สาขาวิชา				
IT	42	100	0	0.00
ปลูกฝัง	0	0.00	42	100
ชั้นปีที่กำลังศึกษา				
ปีที่ 1	42	100	42	100
การพักอาศัย				
บ้านบิดาและมารดา	17	40.48	14	33.33
บ้านญาติ	6	14.29	14	33.33
ลุง ป้า น้า อา	14	33.33	5	11.90
หอพัก	4	9.52	9	21.43
อื่นๆ (โปรดระบุ) ที่ทำงาน วัด บ้านตนเอง	1	2.38	0	0.00
พักอาศัยอยู่กับ				
บิดาและมารดา	17	40.48	18	42.86
บิดาหรือมารดาคนเดียว	1	2.38	0	0.00
เพื่อน	16	38.10	10	23.81
แฟน	2	4.76	0	0.00
อยู่คนเดียว	0	0.00	0	0.00
พักกับญาติ (ลุง ป้า น้า อา)	6	14.26	14	33.33
รายรับต่อเดือน (กีบ)				
มากกว่า 400.000 กีบขึ้นไป (1,500 บาทขึ้นไป)	32	76.19	37	88.10
100,001-400,000 กีบ (400-1,499 บาท)	10	23.81	4	9.52
น้อยกว่า 100,000 กีบ (น้อยกว่า 400 บาท)	0	0.00	1	2.38
การใช้จ่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
ค่าอาหาร	38	90.48	26	61.90
ค่าเล่าเรียน	37	88.10	30	71.43
ค่าหอพัก	11	26.19	3	7.41
ค่าเที่ยว/สังสรรค์กับเพื่อน	9	21.43	3	7.41
ซื้อเหล้า/เบียร์	17	40.48	6	14.29
ค่าเช่าห้อง	4	9.52	0	0.00
ความเพียงพอของค่าใช้จ่าย				
เพียงพอ/เหลือเก็บ	38	90.48	21	50.00
ไม่เพียงพอต้องหารายได้พิเศษ	4	9.52	15	35.71
ไม่เพียงพอต้องยืมเพื่อน	0	0.00	6	14.29

Faculty of Public Health Ubon Ratchathani Rajabhat University คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะ	กลุ่มทดลอง (n=42)		กลุ่มเปรียบเทียบ (n=42)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์				
ไม่ดื่ม	3	7.14	8	19.05
ดื่ม	39	92.86	34	80.95
ปริมาณการดื่มแต่ละครั้ง				
จนกว่าจะเมา	0	0.00	3	8.83
มึนๆแต่ไม่เมา	17	43.59	11	32.35
ไม่เมา/จิบเล็กน้อย	22	56.41	20	58.82
ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์				
วันเว้นวัน	0	0.00	1	2.94
สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	12	25.64	14	41.18
เดือนละ 1-2 ครั้ง	23	64.10	12	35.29
ปีละ 1-2 ครั้ง	4	10.26	7	20.59
กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
อ่านหนังสือ	22	52.38	10	23.81
ไปคุยกับเพื่อน/สังสรรค์	22	52.38	4	9.52
ดูโทรทัศน์/ดูหนัง	33	78.57	18	42.86
ไปเที่ยวกับแฟน	7	16.67	2	4.76
เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์	4	9.52	13	30.95
ออกกำลังกาย	0	0.00	3	7.14
คุยกับเพื่อนผ่านอินเตอร์เน็ต (แชท, เฟสบุ้ค, MSN, ทวิตเตอร์)	20	47.62	7	16.67
ทำงานช่วยครอบครัว/รับจ้าง	20	47.62	17	40.48
อื่นๆระบุ	2	4.76	2	4.76
แหล่งข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
อินเตอร์เน็ต	34	80.95	31	73.81
โทรทัศน์	28	66.67	16	38.10
หนังสือพิมพ์	11	26.19	5	11.90
นิตยสาร/วารสาร	3	7.14	0	0.00
วีดีโอ/ซีดี/ภาพยนตร์	3	7.14	1	2.38
วิทยุ/เสียงตามสาย	11	26.19	1	2.38
โปสเตอร์/แผ่นพลับ/ใบปลิว	6	14.29	3	7.14
ป้ายนิทรรศการ	21	50.00	1	2.38
แหล่งข้อมูลด้านบุคคลที่ได้รับเกี่ยวกับโรคเอดส์และการป้องกัน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
ครู	26	61.90	13	30.95
บิดามารดา	4	9.52	5	11.90
เพื่อน	23	54.76	6	14.29
อสม.	3	7.14	3	7.14
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/แพทย์ พยาบาล	41	97.62	29	69.05
อื่นๆ.....	0	0.00	2	4.76

Faculty of Public Health Ubon Ratchathani Rajabhat University
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนและหลังทดลอง

ความรู้เรื่องโรคเอดส์	n	$\overline{X}$	SD	Mean Difference	t	95%CI	p-value
กลุ่มทดลอง							
ก่อนทดลอง	42	11.52	2.78	4.86	10.51	-5.78 ถึง -3.92	<0.001*
หลังทดลอง	42	16.38	1.25				
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนทดลอง	42	11.88	3.06	0.31	1.76	-0.66 ถึง 0.44	0.085
หลังทดลอง	42	12.19	3.08				
ทัศนคติเกี่ยวกับเอดส์	n	$\overline{X}$	SD	Mean Difference	t	95%CI	p-value
กลุ่มทดลอง							
ก่อนทดลอง	42	2.85	0.22	1.05	14.71	-1.19 ถึง -0.91	<0.001*
หลังทดลอง	42	3.90	0.36				
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนทดลอง	42	2.84	0.17	0.01	1.66	-0.01 ถึง 0.42	0.104
หลังทดลอง	42	2.83	0.16				
ความตั้งใจในการปฏิบัติตน	n	$\overline{X}$	SD	Mean Difference	t	95%CI	p-value
กลุ่มทดลอง							
ก่อนทดลอง	42	4.32	0.14	0.19	5.02	-0.28 ถึง -0.11	<0.001*
หลังทดลอง	42	4.51	0.23				
กลุ่มเปรียบเทียบ							
ก่อนทดลอง	42	4.33	0.15	0.01	0.84	-0.01 ถึง 0.03	0.406
หลังทดลอง	42	4.32	0.14				

*P-Value<0.05

Faculty of Public Health Ubon Ratchathani Rajabhat University คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนและหลังทดลอง

ความรู้เรื่องโรคเอดส์	n	$\overline{X}$	SD	Mean Difference	t	95%CI	p-value
ก่อนการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	42	11.52	2.78	0.36	0.56	-1.63 ถึง 0.91	0.577
กลุ่มเปรียบเทียบ	42	11.88	3.06				
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	42	16.38	1.25	4.19	8.18	0.51 ถึง 5.21	<0.001*
กลุ่มเปรียบเทียบ	42	12.19	3.08				
ทัศนคติเกี่ยวกับเอดส์	n	$\overline{X}$	SD	Mean Difference	t	95%CI	p-value
ก่อนการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	42	2.85	0.22	0.01	0.44	-0.08 ถึง 0.08	0.293
กลุ่มเปรียบเทียบ	42	2.84	0.17				
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	42	3.90	0.36	1.07	23.88	0.95 ถึง 1.19	<0.001*
กลุ่มเปรียบเทียบ	42	2.83	0.16				
ความตั้งใจในการปฏิบัติตน	n	$\overline{X}$	SD	Mean Difference	t	95%CI	p-value
ก่อนการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	42	4.32	0.14	0.01	0.41	-0.07 ถึง 0.05	0.683
กลุ่มเปรียบเทียบ	42	4.33	0.15				
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	42	4.51	8.76	0.19	0.60	0.11 ถึง 0.27	<0.001*
กลุ่มเปรียบเทียบ	42	4.32	0.14				

Faculty of Public Health
คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Ubon Ratchathani Rajabhat University